

Beste gij die mijn voorvader zijt,

De afgelopen jaren speelde u een spel met mij. U gaf me tekens en ik heb ze gevolgd. Van Rotterdam naar Paramaribo, van Rome naar Recife. Maar telkens als ik op het punt stond op uw staart te trappen, sprintte u door. We kunnen niet eeuwig zo doorgaan, ik denk dat u dat zelf ook wel begrijpt. Het is tijd om de balans op te maken. Om onze kaarten op tafel te leggen. Vooruit, ik begin: dit is geen verhaal over wit of zwart of Nederland of Suriname, het is ook geen verhaal over mijn vader, al spelen al die elementen een rol. Dit is een verhaal over u. Er is mij verteld dat u bovenmenselijke krachten had en dat die krachten iets te maken hebben met mij.

Is dat mogelijk? Is het mogelijk dat mijn leven door uw daden beïnvloed wordt alleen omdat we wat genen delen? Als ik naar mijn vader en mij kijk, dan lijkt het antwoord 'ja'. Achtentwintig jaar lang was hij geen vader en toch delen we van alles, veel meer dan alleen ons uiterlijk. En als dat zo is, dan is het logisch dat er in mij ook iets van mijn vadersvader zit, en van mijn vaders vadersvader. Eén van die vaders bent u. Volgens mijn vader kon u uzelf veranderen in het sterkste en, volgens sommigen, wreedste dier van het Zuid-Amerikaanse regenwoud, de koning van de Amazone: de jaguar. Hoe deed u dat? Wie was u? Waar kwam u vandaan? Hoe kwam u aan uw krachten? En waarom moet ik die krachten volgens mijn vader met rust laten?

Dit is dag één van een zevendaags ritueel om antwoord te krijgen op mijn vragen, zoals dat mij werd uitgelegd in een klein snoephuisje achter dievenijzers en een rozentuin, in een wijk van Paramaribo genaamd Casabaholo oftewel 'cassavegat' door de op dat moment negenenzeventigjarige wintipriesteres Misi Elly Purperhart.

'Wat mijn vader me verteld heeft, kan dat?' had ik Misi Elly gevraagd. Misi Elly had naar iets achter mij gekeken – een geest,

dacht ik, maar toen ik omkeek zag ik dat er een auto aan de overkant van de straat geparkeerd werd. Ze lachte geheimzinnig en citeerde toen vreemd genoeg de Bijbel: 'Ik, uw God, ben een ijverige god. Die de misdaad der vaders bezoekt aan de kinderen, tot aan...' – bulderend – '... HET VIERDE GESLACHT!'

Ja, dat was dus mogelijk. Volgens het christendom én volgens het wintigeloof.

Ik lachte nerveus: 'O, dus ik ben vervloekt?' Dat wist Misi Elly niet, maar ze wist wel hoe ik daarachter kon komen. 'Ik ga het je zeggen, maar je moet doen wat ik je zeg. Het mag geen fiasco worden. Je moet echt ernstig zijn.'

Zeven dagen zou ik nodig hebben. Zeven dagen geen sigaretten, geen alcohol, geen vlees, geen zout en geen seks. En ik mocht pas terug in Nederland beginnen, want u, Jaguarman, houdt niet van vliegen.

Het is vijf over halftien, een maandagmorgen in juni, ik zit in mijn vogelneststudio op de tiende verdieping van een flat, uitkijkend over de havens van Rotterdam. De zon valt binnen door de ramen, langs het balkon vliegt een groep meeuwen, buiten klinkt het geraas van de snelweg. Alle deadlines zijn gehaald, alle rekeningen zijn betaald. Ik heb geen sigaretten, mijn telefoon staat op trilstand en mijn e-mail stuurt de komende week een *out of office reply*. De komende zeven dagen ben ik helemaal van u.

Vanochtend had ik alle spullen die ik volgens Misi Elly's instructies nodig had in huis, behalve een *prapi*, want toen ze gister in de winti-winkel op de Kruiskade lieten zien wat dat was, een aluminium teil, had ik al voor tientallen euro's aan spullen op de toonbank liggen. Dus gebruikte ik vanochtend een blauwe plastic emmer. De emmer waar gisteravond nog sop in zat om mijn huis schoon te maken. Ik hoop dat u dat oké vindt.

Met wit krijt zette ik een kruis op de bodem, ik verpulverde een halve bol pimba, een soort kalk, goot er melasse, een

bijproduct van de productie van rietsuiker, uit een plastic flesje overheen, haalde takjes van een tropische plant uit een zak in de vriezer, knipte die in stukjes boven de emmer, goot er koud water bij, roerde het met een houten pollepel tot een prutje, en vulde de emmer met heet water. 'Zo heet als je kunt verdragen,' stond in de instructies die Misi Elly had opgeschreven.

Het water was inderdaad gloeiendheet en bruin, de takjes bleven steken in mijn haar. Ik gebruikte een schaalje waarin ik de vorige dag guacamole had gemaakt om het over me heen te gieten, één kopje per keer. 'Als je daar dan staat,' had Misi Elly gezegd, 'blijf dan niet staan als een standbeeld. Praat! Want je woorden nemen vormen aan.' In haar handleiding stond wat ik moest zeggen: 'Ik was me om verlicht te worden. Alle vuiligheid die ik op straat, op mijn werk of elders heb opgedaan, was ik van me af.' Er was nogal wat vuiligheid om van me af te wassen, dus ik zei het met overtuiging. 'Alles wat vies is, is nu weg,' zei ik, en ik besepte dat direct achter mijn badkamer de galerij is en dat iedereen die over die galerij liep me kon horen.

Ik zette de kraan open en waste me. Daarna veegde ik de takjes en het bruine water met een zeem in het doucheputje, spoelde de emmer schoon. Ik zette weer een kruis op de bodem van de emmer, legde daar gedroogde rozen bovenop die ik had meegekregen uit Misi Elly's tuin, overgoot het geheel met een roodkleurige emulsie genaamd 'Zeven Geesten' en vulde de emmer met lauw water. Dit keer zei ik: 'Ik was mezelf met dit water om mijn lichaam kracht te geven, de kracht die mijn winti's nodig hebben.'

Zoals Misi Elly me had opgedragen lag mijn outfit voor de komende zeven dagen opgevouwen klaar op mijn bureaustoel: een kraakwit T-shirt en een lentefris kort wit gymbroekje, of in Misi Elly's woorden 'een shortje'. Onder de outfit heb ik wit thermo-ondergoed aangetrokken, ik hoop dat dat mag.

Toen opende ik het klepje van mijn veel te dure ebbenhouten vintage secretaire van Zweeds design die ik al acht maanden

geleden speciaal voor deze gelegenheid had ingericht als een altaar met alles wat u, Jaguarman, de afgelopen jaren op mijn pad stuurde. Ik stak een lichtblauwe kaars aan, opende een nieuw schrift, en zei: 'Gij die mijn voorouder zijt, openbaar u.'

Ik weet niet precies hoe ik me dit moment had voorgesteld, maar er gebeurde niets. Ik zag alleen de boeken die hier nu onbewogen voor me op de secretaire liggen. Ze werden geschreven door mensen die lijken op mijn vader en op mij en op u. Ze heten Anton de Kom, Edgar Cairo, de gebroeders Penard, Leo Ferrier, Astrid Roemer, Rita Dulci Rahman, Bram Behr, Iwan Brave, Tessa Leuwsha, Reinier Artist, Frank Dragtenstein, Clark Accord, Nina Jurna, Juliën Zaalman, Ellen Ombre. Ik vond ze via een reeks vreemde toevalligheden, in tweedehands boekwinkels, op wintifeesten, via websites van boekenverzamelaars en door gesprekken met architecten, archeologen, bonumannen en dansinstructeurs in Nederland en Paramaribo. Misschien heeft u tussen alle verhalen die ik vond door wel degelijk gesproken, maar heb ik nog niet begrepen wat u precies zei tegen mij.

'Maar ik wil geen psychose of zo hè,' had ik Misi Elly nog gezegd. Maar ze leek niets te horen en had alleen maar geknikt: 'Doe het, doe het, doe het. Je móet het dóen.' Ik zou iets slechts kunnen vinden, zei ze, maar ook iets goeds. Toen lachte ze ondeugend: 'En als je niets zegt tegen je vader, zou dat veel beter zijn.'

Terwijl we de rozen voor het ritueel plukten in haar tuin, besefte ik dat ik haar een klein, niet onbelangrijk detail nog niet had verteld. Ik vertelde het haar pas toen we afscheid namen bij het tuinhek: 'O ja, ik ben dus ook bezig aan een boek.'

Misi Elly leek daar niets duivels in te zien. Ze zei: 'Dan moet je schrijven.'

Volgens Misi Elly zou u me inzichten geven. Overdag en tijdens mijn dromen. Voor ik ging beginnen moest ik zeggen: 'Vader, ik neem alles in. Ik leg alles in uw handen. Vader, u bent God, u bent mijn vader, u bent alles voor me. U gaat me nooit in

de steek laten en ik gelóóf in u. Er is iets, ik weet het. U zegt zelf: de misdaad der vaderen wordt aan de kinderen doorgegeven. Het hoeft geen misdaad te zijn, het kan ook iets goeds zijn. Maar u bewaart iets voor mij. Openbaar het voor me.' Dus bij deze.

Jaguarman, wie u ook bent en wat u ook wilt zeggen, ik ben klaar om het onder ogen te zien: de waarheid en niets dan de waarheid. Laten we beginnen bij het begin.

Ik had nooit het gevoel dat ik vervloekt was, Jaguarman. Ik had geen vader, maar ik had een moeder, drie tantes, een oom, drie blonde neefjes, drie blonde nichtjes, een opa en een oma, en een hele rits Friese en Groningse voorouders in boerenkielen en met gouden oorijzers, en dat was mooi en wonderlijk genoeg, want dat was wat ik van het leven cadeau had gekregen. Tot ik op 10 december 2011 een mailtje kreeg:

IK BEN OP ZOEK NAAR MIJN ZOON RAOUL DE JONG ☺ ☺ ☺ .

Ik weet nog precies waar ik was toen ik dit las: op een matras in mijn ranzige kamertje zonder centrale verwarming op de bovenste verdieping van een antikraakpand in Rotterdam. Het voelde alsof alles verkruimelde, alsof ik was gesnapt. Alsof ik mijn hele leven op de vlucht was geweest voor een geheime dienst en nu een telefoontje kreeg van een politieagent. Alsof niets ooit meer hetzelfde zou zijn. Natuurlijk zou dat blijken te kloppen.

Ik antwoordde: 'WIE BEN JIJ???'

De volgende dag had ik een antwoord:

Dat was je vader, ik ben zijn vriendin. Je vader is op zoek naar zijn kinderen.

Ik stelde me twee junkies voor, ergens in een kamertje dat niet veel verschilde van het mijne, kwade plannetjes smedend om geld

los te troggelen van de verloren zoon, in de foutieve veronderstelling dat daar iets te halen viel doordat ik boeken schreef. Ik schreef terug dat ik eerst een antwoord wilde van mijn vader. Ik wilde weten waarom hij na zevenentwintig jaar plotseling contact met me zocht. Twee weken later had ik daar nog steeds niets op gehoord. En dat was dat, dacht ik. Ik kon weer rustig ademen.

Maar, Jaguarman, u zette door.

Vijf maanden later kwam ik Jim tegen, de enige andere halve Surinamer die ik goed kende tijdens mijn jeugd. Toen ik tien was en Jim eenentwintig was hij een jaar lang een avond per week mijn oppas geweest terwijl mijn moeder een avondopleiding aan de kunstacademie deed. We hadden elkaar meer dan tien jaar niet gezien. Hij had zijn eigen Surinaamse vader intussen opgezocht, vertelde hij, vlak voordat die was overleden. 'Je hebt er maar één,' zei Jim. 'Zoek hem op nu hij er nog is.'

Thuis zocht ik in mijn oude e-mailaccount naar het bewuste mailtje van mijn vaders vriendin en ik zag dat mijn vader wel degelijk had geantwoord, vier maanden na mijn laatste mail, op 12 maart 2012.

MIJN DIERBARE ZOON RAOUL,
HET IS MIJ EEN GENOEGEN OM WAT VAN JOU
VERNOMEN TE HEBBEN.
JE ZAL HET JE MISSCHIEN NIET VOOR KUNNEN
STELLEN MAAR HET IS PRECIES WAAR IK AL DIE JAREN
VOOR GEBEDEN HEB. DAT GOD MIJ MET AL MIJN
KINDEREN ZOU HERENIGEN, DAT GOD MIJ DE KANS
ZOU BIEDEN OM TE HERSTELLEN WAT IK IN HET
VERLEDEN HEB NAGELATEN. MIJ DE KANS TE GEVEN OM
JULLIE ALLEMAAL OM VERGEVING TE VRAGEN DAT IK
ER NIET VOOR JULLIE BEN GEWEEST.
KINDEREN VRAGEN NIET OM GEBOREN TE WORDEN,
MAAR HET IS EEN PLEZIER, EEN GENOT TUSSEN TWEE

MENSEN, TOT GEVOLG HEBBENDE: EEN KIND. SOMS
KUNNEN WIJ ALS OUDERS, OF WILLEN WIJ ALS OUDERS
DE VERANTWOORDELIJKHEDEN NIET NEMEN OF
DRAGEN, MAAR IK HEB JULIE ALLEMAAL ALTIJD IN
MIJN HART MEEGEDRAGEN, OF IK ER WAS OF NIET.
IK DANK GOD DAT JIJ HEBT MOGEN OPGROEIEN TOT DE
MAN DIE JE NU BENT. ZOON VAN MIJ, MOGE DE HERE JE
BEHOEDEN, BESCHERMEN EN BOVENAL LIEFHEBBEN.
LATEN WIJ ELKAAR MET OPEN VIZIER BENADEREN:
ZONDER OORDEEL OF SCHULDGEVOELEN WEDERZIJD.
EN NATUURLIJK HIEP, HIEP, HIEP! HOERA! MET JE
ACHTENTWINTIGSTE VERJAARDAG VANDAAG.
JE VADER. DIE HEEL VEEL VAN JOU HOUDT.
GODBLESS YOU MY SON, YOUR FATHER HUMBERT

Jaguarman, en zo liet u mijn vader na achtentwintig jaar mijn leven in waaien. Groots, dramatisch, in kapitalen en met hulp van God.

Ik ben gekke Henkie niet, Jaguarman, ik had natuurlijk altijd wel geweten dat er ergens een vader was. 'Elk kind kiest zelf de ouders uit bij wie het geboren wil worden,' zei mijn moeder vroeger altijd. Dat had ze geleerd tijdens een of andere cursus intuïtieve ontwikkeling. Ik zei dan altijd: 'Dat vind ik makkelijk gezegd.' Het was mijn moeder die mijn vader had uitgezocht, niet ik.

Als ik het zelf voor het zeggen had gehad, had ik gekozen voor Rio de Janeiro, Londen, Tokio, Rome of New York, maar het gebeurde in 1983 in een land waar het altijd regent en waar iedereen altijd klaagt, in een stad die door een oorlog was vernietigd en toen langzaam weer opgebouwd uit asfalt, cement en beton. Mijn moeder was die avond in haar eentje naar de Tudorbar gegaan, een groezelig barretje op de Nieuwe Binnenweg dat voornamelijk werd bezocht door jonge Surinamers en kunstaca-

demiëstudenten. Ze woonde om de hoek en kwam hier altijd mensen tegen die ze kende. Ze draaiden er de goede muziek, soul. Hij stond die avond op een podiumpje, een donkere man, samen met zijn donkere vrienden, uitkijkend over de mensen op de dansvloer. Hij lachte naar haar en zei iets vleiends, zoiets als: 'Hallo jongedame.' *Swit'talk* heet dat, weet ik inmiddels. Het werkte. 'Je vader gaf me het gevoel dat ik een prinses was,' zei mijn moeder. Ik zei: 'Iewk.'

Ze kregen wat, volgens mijn moeder hooguit twee maanden. De rest van mijn familie heeft hem in die periode één keer ontmoet. Op mijn moeders drieëntwintigste verjaardag. Mijn vader en een vriend van hem zouden voor mijn familie koken. Ze waren drie uur te laat. In de herinnering van mijn tante Hilda leken ze op de leden van Earth, Wind & Fire, 'met leren jasjes en strakke broeken.' Mijn opa was niet onder de indruk. 'Ik snap niet wat ze moest met die man,' zei hij eens vanuit de gemakkelijke wittemannen opa-troon in de huiskamer waarop hij zijn hele volwassen leven heeft gezeten. 'Er zijn toch een hele hoop van die lui' – hij bedoelde: Surinamers – 'die wél wat van hun leven hebben gemaakt.' (Jaguarman, vergis u niet: mijn opa zou zoiets nu nooit meer zeggen, mijn opa is een lieve man die ook maar herhaalde wat hij in de jaren veertig had geleerd over de geschiedenis van Nederland, en ook hij is veranderd, hij heeft dit hele proces van dichtbij meegemaakt.)

Zodra mijn vader mijn moeder definitief had gewonnen, verloor hij zijn interesse. Mijn moeder wist dat ze snel moest zijn: ze had besloten dat ze een kind wilde, en wel van deze man. 'Waarom van deze man dan?' vroeg ik. Daar had ze eigenlijk geen antwoord op. Maar het moest van hem en niemand anders. Ze wist dat mijn vader geen vader zou zijn, maar dat leek haar geen probleem. Ze had altijd veel strijd gehad met haar eigen vader: mijn opa, die door mijn moeders keuze nou juist de man werd voor wie ik in de kleuterklas cadeautjes knutselde op vaderdag.

In het licht van alles wat nog zal volgen, mag deze informatie niet in dit verhaal ontbreken, Jaguarman: in de keuken van een Surinaamse vriendin nam mijn moeder een bad met speciale kruiden uit het Surinaamse regenwoud ter bevordering van haar vruchtbaarheid. Ze had de instructies van haar vriendin niet goed begrepen, dus goot ze het water niet met een emmertje over zich heen, maar stapte ze direct in de badkuip.

Een paar weken later stond mijn moeder op een ladder de muren van haar nieuwe huis te witten toen ze het voelde. Iets, in haar buik. Hier wilde ik schrijven: 'Ze wist niet wat er ging komen, niet zoals ik dat nu weet, en toch: in die ene seconde zag ze alles in een flits. Een heel leven, alles wat achter ons ligt en alles wat nog gaat komen.' Maar mijn moeder zegt dat dit overdreven is en dat ik dingen voor haar in zit te vullen. In ieder geval, ze wist op dat moment dat het gebeurd was. In haar zat een kind.

Ik werd geboren in het jaar van Madonna's *Like a Virgin*, op de verjaardag van Jack Kerouac, Al Jarreau en Liza Minnelli, om de hoek van de West-Kruiskade, de meest Surinaamse straat van Rotterdam. Er zijn foto's van dat moment, letterlijk: het moment waarop ik uit mijn moeder kom. Voor mijn dertigste verjaardag had ze er een uit deze serie uitvergroot en aan me opgestuurd, in een zilverkleurige envelop. Besmeurd met bloed lig ik krijsend op mijn moeders borst. 'Het is net alsof we blij zijn om elkaar weer te zien, vind je niet?' had ze achterop geschreven.

Mijn vader wist dat ik bestond. Maar als hij op bezoek kwam, kwam hij altijd zo laat dat hij zeker wist dat ik sliep. Ik had hem een keer ontmoet, op mijn tweede, aan de voet van de Euromast. Ook daar is een foto van: een zwarte man in total jeans – spijkerbroek, -jas, -overhemd –, gehurkt, lachend naar de camera. Ik daarnaast, zonder lach, met lippenstift en een roze strik in mijn haar. Net zoals Madonna in de clip van 'Into the Groove'. Uit protest, denk ik. Tegen mijn vader en meteen ook maar tegen die

hele patriarchale samenleving. Mijn vader gooide me in de lucht en hij gaf me een skippybal. Die stak ik later lek in de tuin van mijn opa en oma. Want wat mijn vader kon, kon ik ook. Als hij niet bezig was met mij, dan was ik ook niet bezig met mijn vader.

De laatste keer dat ik hem zag was geen ontmoeting. Mijn moeder en ik zagen hem, hij zag ons niet. Het moet niet lang na de middag onder de Euromast zijn geweest. Hij liep aan de overkant van de West-Kruiskade, hand in hand met een meisje dat verdacht veel op mij leek. Nu weet ik dat ze mijn zusje is, mijn lieve zusje. En dat ze twee maanden na mij was geboren, bij een andere vrouw met wie hij al heel lang samen was. Na ons kwamen er nog vijf, bij drie verschillende moeders.

Jaguarman, ik droomde niet over mijn vader. Ik huilde niet om hem, ik miste hem niet, maar ik verzamelde wel zwart-wit-foto's van indianen met dierenmaskers en verentooien. Van Afrikaanse stammen. Van Polynesische mannen met bloemen in hun haar. En op mijn vierde besloot ik dat ik Surinaams moest leren, zodat ik met mijn Surinaamse opa en oma kon communiceren als ik hen ooit zou ontmoeten. Mijn moeder vroeg hulp aan haar Indonesische vriendin Julia, de moeder van Jim.

Jim heeft weinig met magische toevalligheden, toch kan zelfs hij niet ontkennen dat hij er zelf eentje is in dit verhaal dat u creëerde met uw magische kattenkrachten, Jaguarman. Jims vader was een zwarte Surinamer met groene ogen. In Jims jeugd was hij er zelden, maar in de week waarin ik werd geboren was hij er wel. Jims moeder was bij mijn geboorte aanwezig en zijn vader was de man die mijn geboorte aangaf bij de gemeente. Mijn moeder vernoemde me naar Jims buurjongen en beste vriend – een lief, verlegen jongetje.

In de wereld waarin ik opgroeide waren de meeste bruine mensen die ik tegenkwam zoals ik: bruine stipjes in een witte wereld. Ook Jim en Julia leefden in een witte wereld, ze woonden in een flatje aan de rand van Schiedam, maar op hun eiland vond

ik hintjes van een heel universum, ergens ver weg, dat gevuld was met mensen zoals wij. Bij hen thuis was het alsof de zon altijd scheen, alsof de tijd langzamer ging. Je vond er rotanmeubelen uit Indonesië, Afrikaanse maskers en Javaanse schaduwpoppen, een blauwzijden pak dat een familielid ooit cadeau kreeg van de laatste keizer van China en een boekenkast gevuld met boeken van schrijvers uit Azië, Zuid-Amerika en Afrika.

Julia gaf me boeken mee, die ik thuis las, verstopt in een enorme linnenkast in onze huiskamer. Dan trok ik de deur achter me dicht, knipte een lichtje aan en las over de Masai, die anderhalve meter hoog konden springen, over de Iroquois, die konden praten met dieren, over de Bushmen, die hun toekomst lieten bepalen door hun dromen, over de mannen van de Wodaabe, die zich zo mooi mogelijk maakten om te worden uitgekozen door een vrouw, over de Wiradjuri, die de weg konden vinden door te zingen. Overal ter wereld werden deze mensen platgewalst, vertrappeld door de wereld waaruit ik kwam. Maar er was één plek waar hun wereld nog bestond, in ongecensureerde vorm, een enorm tropisch regenwoud genaamd de Amazone. Het was een magische plek, waar jaguars niet zaten opgesloten in kooien, waar je vogels nog kon horen fluiten, waar de muziek van de natuur nog niet werd overstemd door autoruis, waar de dingen nog gingen zoals ze waren bedoeld door datgene wat ook ons geschapen had, in het begin. Dat dat woud werd bedreigd las ik ook. Als we niet binnen afzienbare tijd in actie kwamen, dan zou de hele wereld veranderen in één groot Schiedam. Soms zat ik op ons balkon, dacht aan de dertig hectare regenwoud die op dat moment verdween, en huilde ik.

Ik wist toen nog niet wat dat regenwoud met mij te maken had, Jaguarman, en wat het regenwoud te maken had met u, maar op de een of andere manier voelde dat regenwoud als mijn eigen warme, zachte, bloedende hart.

Nu denk ik: u klopte bij mij aan, lang voordat ik wist dat u het was. En u bleef kloppen, net zo lang totdat ik u zou horen.

Van alle woorden die mijn vader had kunnen gebruiken in zijn mailtje, gebruikte hij de juiste. Ik belde het nummer dat onderaan zijn mailtje stond. Mijn hele lichaam trilde.

We spraken af op 3 mei 2012, om zes uur 's avonds, onder de klok in de hal van Amsterdam Centraal. Ik had mijn uiterste best gedaan en was op tijd. Ik had me aangekleed zoals de hockeyjongens uit doktersgezinnen met wie ik op de middelbare school had gezeten, in een olijfgroene bandplooibroek, een grijze wollen trui met daaronder een lichtblauw overhemd. Fris, succesvol, gezond, mannelijk, normaal.

Alle zwarte mannen die langsliepen konden hem zijn. Ik hoopte op een Denzel Washington of Humberto Tan. Op een professor in een corduroy jasje. Op iemand die leuker, langer, mooier, intelligenter, beter was dan ik, op een koning die in één klap duidelijk zou maken waarom ik een prins was. Maar van alle donkere mannen op deze planeet is er natuurlijk maar één mijn vader. Hij was tien minuten te laat. Ik herkende hem meteen. Het was alsof ik in de spiegel keek.

Hij was net zo klein en iel als ik, met dezelfde diepe inhammen en hetzelfde smalle gezicht. Hij droeg een te strakke spijkerbroek met heel veel overbodige zakjes. Ik zag dat hij geen makkelijk leven had gehad en ik voelde dat ik hem wilde beschermen. Dat was tegelijk de grootste teleurstelling, denk ik. Ik had gehoopt dat mijn vader iemand was die voor mij zou zorgen. Hij had tranen in zijn ogen, ik niet. Dit is het dan, dacht ik. Waar ik vandaan kom en wat er voor mij in het verschiet ligt.

Jaguarman, nog voor we het station uit waren, gebruikte mijn vader zijn geheime toverkracht: hij zei de juiste woorden op het juiste moment. Hij vroeg hoe het met mijn moeder ging – hij noemde haar 'een prachtige, witte vrouw' – en zei toen: 'Ik heb altijd van haar gehouden. De mensen vonden haar vreemd, maar dat is omdat de meeste mensen dom zijn. Ze begrepen haar niet.' En toen was ik zomaar ineens aan het huilen, met snottebellen

en geluid. Omdat niemand mijn moeder ooit zo omschreven had, behalve ikzelf.

We bezochten een christelijke boekwinkel aan de overkant van het station waar mijn vader vrijwilligerswerk deed. Hij opende de deur en riep: 'Kunnen jullie het geloven? Deze prachtige man is mijn zoon!' En toen iets over de Heer. Dat die daarvoor gezorgd had. Dat die mijn moeder en mijn vader had samengebracht en dat dit het resultaat was! Mijn vaders collega's lachten beleefd. Het was wat veel, zelfs in een christelijke boekwinkel. Maar hij riep dit niet voor hen, hij riep dit voor mij. Ik snapte wat hij deed. Ik heb het mijn hele leven gedaan. Hij herschreef het verhaal. Hij veranderde de werkelijkheid in een sprookje, met hem en mij in de hoofdrol. Het werkte. Alles was overgoten met sterrenstof.

We namen plaats aan een klein tweepersoonstafeltje, midden in de grote eetzaal van een Surinaams restaurant dat slechts uit knipperende lichtjes en sterren leek te bestaan. Alles was wazig, behalve hij, mijn vader. We hadden een heel leven om aan elkaar te vertellen, maar die levens leken klein in het licht van wat er nu, op dit moment gebeurde. Hij leek zoveel op mij. En ik leek zoveel op hem. Veel meer dan alleen dat uiterlijk, dat was het rare. Ik wás hem en hij wás mij. Zozeer dat het moeilijk was om te begrijpen waar 'ik' ophield en waar 'hij' begon.

We spraken, bewogen, lachten en keken uit onze ogen op dezelfde manier. We rookten hetzelfde merk sigaretten, hielden allebei te veel van witte wijn, hadden allebei last van onze linkerknie. Hij leek niet op een filmster, niet per se. Maar ik zag dat hij in staat was om mensen te charmeren. Hij deed het met de serveerster, met de mensen aan het tafeltje naast ons. Door te lachen. Door te kijken met zijn ogen. Grote ogen, onder lange wimpers. Waarmee hij je soms recht aankeek, maar vaker niet, alsof hij verlegen was.

Om de twee zinnen werden Hij en De Here Jezus even aan-

gehaald. 'Prijs de Heer! Ik zie U!' Of: 'Uit naam van The Holy Spirit!' Ik geloof niet in de christelijke God, maar je zou kunnen zeggen dat ik wel geloof dat alles in de sterren staat geschreven, en als ik heel eerlijk ben is dit ook waar ik het liefste over spreek.

Jaguarman, in de achtentwintig jaar zonder mijn vader had ik begrepen dat wonderen mogelijk waren als ik deed alsof. Als ik mijn dromen serieus nam en als ik luisterde naar de kriebels in mijn buik, zelfs als iedereen zei dat het een slecht idee was. Ik reisde zonder plan door West-Afrika, vloog met vijftig dollar naar New York en liet me door een wonderamulet van Noord-naar Zuid-Italië leiden. Hoe vaker ik mijn lot in handen durfde te leggen van het lot, hoe duidelijker het werd dat er iets was wat mij hielp. Een kracht waar ik geen naam voor had, die dingen liet gebeuren die eigenlijk niet mogelijk waren. Die avond leek het even alsof mijn vader en ik dezelfde kracht bedoelden, ook al noemden we hem anders. Ik dacht dat ik zelf had uitgevonden dat die kracht bestond, maar zittend tegenover de man van wie ik dit leven kreeg, begreep ik dat dat geloof al die tijd al in me zat. Het was een onderdeel van de bouwstenen die ik aan het begin van alles had gekregen.

'De Heer is overal,' zei mijn vader, 'als je weet hoe je moet kijken.'

Juist op dat moment liep er een man langs ons tafeltje die iets zei over mijn blauwe ogen. Zoals altijd zei ik dat ik ze van mijn moeder had gekregen, maar dit keer kon ik ook zeggen: 'En dit is mijn vader.' Mijn vader heeft geen blauwe ogen, maar blijkbaar droeg hij wel de genen, blauwe ogen moeten van twee kanten komen.

'Wat leuk dat jullie hier samen zo zitten,' zei die man. Net als ik had hij een witte moeder en een zwarte vader, die kwam uit Mali. Net als mijn vader en ik scheelde hij dertig jaar met zijn vader en had hij hem vorige week pas voor het eerst ontmoet. Op zijn telefoon liet hij een filmpje zien van dat moment: hij en een

oude, zwarte man in traditionele Malinese kleding, samen op een bank in een Nederlandse huiskamer. Ze hielden elkaars handen vast en keken met tranen in de ogen in de camera. Mijn vader begon te huilen, toen ik, en toen we uitlegden waarom, de man ook. 'O lieve mannen,' zei hij, 'O lieve mannen.' We stonden op en midden in dat Surinaamse restaurant gaven we elkaar *brother hugs*.

We gingen naar een studentencafé waar ik vaak was geweest in de tijd dat ik studeerde. Ik zag hoe de mensen daar op mijn vader reageerden en ik begreep dat ik begreep wat op deze plek de regels waren, en mijn vader niet. Ik begreep waarom hij mijn moeder had omschreven als 'witte' vrouw, dat er wel degelijk verschillende werelden zijn in hetzelfde land en dat mijn vader in deze 'witte' omgeving niet op zijn plek was. Maar ik zag ook dat het hem lukte om iedereen in te pakken. Met zijn ogen, zijn lach, zijn woorden. Door iedereen het gevoel te geven speciaal te zijn. Niet zomaar toevallige passanten, maar danspartners in een grandioze door God geschreven opera.

Om drie uur 's nachts renden mijn vader en ik naar het station. De nachttrein stond al op het perron, de conducteur hield hem tegen. Het laatste stukje naar mijn huis legde ik af met de bus en door de speakers zong Stef Bos: 'Papa, ik lijk steeds meer op jou.'

Jaguarman, even dacht ik dat Alles nu Voor Altijd Anders was. Het grootste mysterie in mijn leven was opgelost. Ik wist wie ik was. En dat maakte me onaantastbaar. Alles wat mij anders maakte was nu verklaarbaar. Ik wist waar het vandaan kwam, iemand anders had het ook. Het voelde alsof ik me niet langer hoefde aan te passen, mezelf nooit meer zou hoeven excuseren voor wie ik was. Er was een groot kosmisch plan aan het werk en ik hoefde me er alleen maar aan over te geven.

Ik weet niet precies hoelang het bleef hangen, het sterrenstof, niet zo heel lang, hooguit een maand. Ik sprak mijn vader die maand nog een aantal keer via de telefoon, dan herhaalde hij

steeds dat hij er geen probleem mee had dat ik op mannen val. Hij zou op een zaterdag naar Rotterdam komen om iets te doen met mij en mijn halfzus en halfbroer, maar hij liet niets meer van zich horen. De week daarna belde hij mijn moeder, midden in de nacht. Hij beloofde haar dat hij zou komen helpen met mijn verhuizing. Op het moment dat mijn moeder en ik een wasmachine naar beneden tilden, ging mijn telefoon. Hij kon toch niet komen, zei hij, en vroeg of hij mijn moeder mocht spreken. Tegen mijn moeder zei hij dat hij me accepteert zoals ik ben en mijn moeder zei dat hij blij mocht zijn als ik hem zou accepteren zoals hij is, en ik dacht: inderdaad.

Het sprookje had zijn magie verloren: ik was geen prins en mijn vader was geen koning. En hij was ook geen intellectueel in een corduroy jasje. Mijn vader was mijn vader, iemand in wie ik vooral herkende wat ik niet leuk vond aan mezelf. Ik raakte mijn telefoon kwijt en uit luiigheid gaf ik mijn nieuwe nummer niet aan mijn vader. Zoals dat gaat in het leven, dat ging gewoon weer door. Op zoek naar sprookjes die het draaglijk konden maken.

Jaguarman, achteraf zie ik dat dit het moment was dat u steeds luider ging kloppen. Tot ik me definitief gewonnen gaf.

‘Dan wordt het nu tijd voor een boek over je Surinaamse roots?’ vroeg mijn redacteur, vlak nadat ik uit naam van mijn overleden hond Puck naar mijn moeder in Marseille was gelopen en daar een boek over had geschreven. ‘Niet alles in mijn leven hoeft altijd maar een boek te worden,’ wierp ik tegen. Want net als bij mijn vader zag ik niet meteen wat ik bij die Surinaamse roots te winnen had. De Amerikaanse geschiedenis was vol met zwarte schrijvers, denkers, helden. Mensen als James Baldwin, Maya Angelou, Martin Luther King. Mensen die over de hele wereld bekend waren, omdat iedereen begreep dat je iets van die mensen kon leren. Als mijn vader een Amerikaan was geweest, had ik dat allemaal mogen omhelzen, zelfs als hijzelf geen held was.

Maar als ik dacht aan Suriname, dan kwam ik niet veel verder dan Desi Bouterse en broodjes zoutvlees. Ik wist van Suriname wat je als gemiddelde Nederlander van Suriname weet, niet zoveel. En niets waarvan ik zin kreeg om naar Suriname te gaan.

In dezelfde maand waarin mijn uitgever me voor het eerst polste over een boek over mijn Surinaamse wortels, las ik in een biografie van Maya Angelou over hoe zij zichzelf ooit een nieuwe naam cadeau had gedaan, mét een nieuw levensverhaal waarin ze zichzelf de dochter had gemaakt van een Cubaanse schone en een Afrikaanse koning, in plaats van een nazaat van arme mensen uit het zuiden van de Verenigde Staten. Het had gewerkt. Door haar verleden te herschrijven, door afstand te nemen van de ellende die haar voorouders was aangedaan, had ze zichzelf een nieuwe toekomst gegeven: in haar werkelijke leven waren er allemaal sprookjes uitgekomen, ze werd een van de belangrijkste Amerikaanse schrijvers van de twintigste eeuw.

Ik lag al een paar dagen op bed toen ik dat las, ik was net dertig geworden. Aan het einde van de week moest ik mijn antikraakpand verlaten en ik had nog steeds geen nieuw huis gevonden. Ik besloot om Maya's formule uit te testen. Ik was geen mislukte der-tiger, maar een Afrikaanse prins.

Ik trok mijn mooiste kleren aan, fietste naar een café en bestelde een stuk kwarktaart. Dat werd net voor me op tafel gezet, toen in de deuropening van het café een man verscheen die zo op mijn vader leek dat ik in eerste instantie dacht dat hij het was, maar dan in een corduroy jasje en op nette schoenen. Hij zag mij ook. Hij lachte naar me, liep direct op mij af, kwam naast me zitten aan de leestafel, legde zijn hand op mijn schouder en zei: 'Jij bent de schrijver die net zijn Surinaamse vader heeft ontmoet.' Hij had een interview met mij gelezen in de krant waarin ik over mijn reis naar Marseille en de ontmoeting met mijn vader had verteld. 'Dit is geen toeval,' zei hij, 'daar geloof ik niet in.' Hij wilde me niet tot last zijn, zei hij en hij vertrok vlug weer. Een week later kreeg ik post:

De zon schijnt ongevraagd, de maan schijnt ongevraagd, zelfs de regen valt zonder uitzondering op iedereen ongevraagd. Maar niet alles wat ongevraagd is hoeft ongewenst te zijn.

De man uit het café had me een artikel gestuurd dat hij zelf had geschreven, waarin hij zijn Surinaamse generatiegenoten adviseerde om hun nageslacht niet te vlug met de 'vloek' van het verleden op te zadelen, zodat hun kinderen de mogelijkheid zouden krijgen die 'vloek' te overstijgen. Onderaan zijn tekst had hij met de hand geschreven: 'Raoul, ik ben benieuwd wat jij over dit alles te zeggen hebt. J. Neiden.'

Jaguarman, ik had er niet zoveel over te zeggen, ik wist toen nog niets van 'vloeken' of van overgeërfde traumás. Ik had geen zin in een zoektocht naar mijn roots. Ik wilde niet naar Suriname. Ik wilde verder onderzoeken wat ik tijdens mijn voettocht naar Marseille had gevoeld. Aan het einde van de reis was ik door een bos gekomen, waar ik alle bomen die ik tegenkwam een naam had gegeven. Omdat dat grappig was, maar ook omdat het eventjes heel logisch had gevoeld, na alles wat er die reis gebeurd was. Voor één ogenblik was het zo duidelijk geweest dat alles om me heen ademde en leefde en sprak. Dat de natuur een wil had, en dat er mooie dingen gebeurden als je je daaraan overgaf. Wat is de wil van de natuur? En hoe kun je die herkennen tussen de snelwegen, fi etspaden en fi atgebouwen waartussen ik normaal gesproken leef? Het herinnerde me aan Julia's boeken en aan dat verre, magische regenwoud dat ooit had gevoeld als mijn eigen zachte hart. Ik wilde niet naar Suriname, ik wilde naar de Amazone. Ik wilde begrijpen waarom het onvermijdelijk leek dat we dat regenwoud zouden vernietigen en ik wilde weten wat daarmee verloren ging.